

Funded by
the European Union

Modul 3:

Individualizovano učenje

Radionica za stručno usavršavanje u školi

Sadržaj radionice	Aktivnosti
Pojmovnik	Aktivnost pojmovnika
Zašto učenici ne bi trebalo da ponavljaju godinu	Diskusija o ponavljanju godine
Problem diferenciranja učenja grupisanjem ili razdvajanjem učenika	Diskusija o podeli i grupisanju učenika
Šta je diferenciranje?	
Vrste diferenciranja	
Razlikovanje po sadržaju	Diferenciranje prema sadržaju aktivnosti
Diferenciranje po procesu	Diferenciranje prema aktivnosti procesa
Diferenciranje po proizvodu	Diferenciranje prema aktivnosti procesa
Diferenciranje prema okruženju za učenje	Diferenciranje prema aktivnosti okruženja učenja
Karakteristike	Aktivnost ocenjivanja rubrikom
Primeri loše pedagoške prakse	Aktivnost citata učenika
Prevazilaženje barijera u školi sa nedostatkom sredstava	
	Aktivnost citata učenika
Najbolja praksa diferenciranog učenja	Najbolja praksa o aktivnostima diferenciranog učenja
Digitalno učenje	
Udžbenici	Aktivnost sa udžbenicima
	Definišite kvalitetnu nastavu i učenje
	Aktivnosti vezane za samo studiranja škole.
Reflektiranje o radionici	

Cilj učenja radionice:

Shvatiti kako da diferencira učenje prema sadržaju, procesu, proizvodu i okruženju za učenje.

Kriterijumi uspeha radionice:

Učesnici radionice će identifikovati i navesti strategije za diferenciranje učenja prema sadržaju, procesu, proizvodu i okruženju za učenje.

Učesnici radionice će moći da procene koliko dobro se učenje diferencira po sadržaju, procesu, proizvodu i okruženju za učenje u njihovoj školi.

Aktivnost pojmovnika

- Pročitajte pojmovnik sa slajdova ili materijala i zapišite reči ili obrazovne koncepte koje niste videli ranije.
- Razgovarajte o celom rečniku sa svojim partnerom.
- Da li neki od ovih pojmova dovodi u pitanje način na koji razmišljate o podučavanju i učenju?

Pojmovnik

- **Ocenjivanje priznanjem** e kada nastavnik koristi kvačice, jednostavne oznake ili ispravke (10/10), pečat i/ili kratke komentare zasnovane na postignuću.
- **Diferenciranje po sadržaju** podrazumeva korišćenje različitih formata isporuke kao što su video, tekstovi, predavanja ili audio.
- **Diferenciranje po proizvodu** znači da nastavnici procenjuju isto znanje ili veštinu za svakog učenika, ali svojim učenicima nude različite načine da pokažu svoje znanje (npr. video, pisani izveštaj, prezentacijom).
- **Diferenciranje po procesu** znači da nastavnici podučavaju isti koncept ili veštinu svakom učeniku, ali razlikuju način na koji se podučava. Učenici mogu da rade u parovima ili grupama, koriste tehnologiju, koriste objekte koji bi im pomogli da razumeju koncept.
- **Diferenciranje po okruženju za učenje** znači da nastavnik menja ili fizičko okruženje ili atmosferu u kojoj učenici rade.. (npr. puštanje opuštajuće muzike, omogućavanje učenicima da rade sami ili u grupama)
- **Povratna informacija** može biti pismena ili usmena. To je informacija koju nastavnik daje učenicima o njihovom učinku. (Davanje ocene učenicima, npr. 1,2,3,4,5 nije povratna informacija)

Pojmovnik

- **Formativno ocenjivanje:** koristi se za informisanje procesa nastave i učenja. Ono identifikuje zablude i nedostatke u učenju i poboljšava nastavu kao i učenje. Na primer: kvizovi, razmišljanja u razredu, upotreba pitanja prelomne tačke, ankete, grupni rad.
- **Formativno ocenjivanje dugog ciklusa:** Postignuće učenika se prati u svim nastavnim jedinicama. Ciklus može biti od 4 nedelje do 1 godine. Podaci se koriste za usklađivanje nastavnog plana i programa, praćenje nastave nastavnog plana i programa i praćenje postignuća učenika u dužem vremenskom periodu. Na primer: ocenjivanje na kraju semestra. Ocenjivanje na kraju godine.
- **Formativno ocenjivanje srednjeg ciklusa:** Ovo ocenjivanje se radi na kraju jedne faze učenja.
- Ovo ocenjivanje se radi svake 1 do 4 nedelje. Na primer: Ocenjuje se delo koje je kulminacija tri nedelje rada. Test iz matematike posle dve nedelje predavanja o razlomcima.
- **Formativno ocenjivanje kratkog ciklusa:** Drugačije „responzivna nastava“. Ova evaluacija se vrši tokom časa ili između časova. Nastavnik reaguje na podatke prikupljene na nastavi i shodno tome prilagođava nastavu. Primer: Pitanja u prelomnom trenutku, posmatranje nastavnika, kvizovi, odgovaranje na pitanje na individualnoj tabli ili papirićima.

Pojmovnik

- **Pitanje u prelomnom trenutku (Hinge question)** je ključna provera razumevanja u nekoj tački lekcije koja je ključna da je učenici razumeju. Svaki učenik mora odgovoriti na pitanje u roku od dva minuta. Nastavnik mora biti u stanju da prikupi i protumači odgovore svih učenika za 30 sekundi i odluči kako će nastaviti sa lekcijom.
- **Metakognicija** se odnosi na načine na koje učenici prate i svrsishodno usmeravaju svoje učenje.
- **Vršnjačko ocenjivanje** je kada učenici, prema postavljenim kriterijumima ocenjivanja, preuzimaju odgovornost za ocenjivanje rada svojih vršnjaka.
- **Responzivna nastava:** je još jedan način da se kaže formativno ocenjivanje u kratkom ciklusu.

Pojmovnik

- **Rubrika** je vodič koji se koristi za procenu performansi, proizvoda ili projekta. Obično uključuje kriterijume učinka; i skalu ocene (odličan, dobar, zadovoljavajući, nezadovoljavajući ili 1,2,3,4,5 ili A, B, C, D,E)
- **Samo ocenjivanje:** je kada učenici ocenjuju ili procenjuju sami sebe. Oni mogu da procene svoje postupke, svoj stav ili učinak.
- **Samoregulisani učenici:** razumeju i kontrolišu svoje okruženje za učenje.
- **Sposobnosti samoregulacije** uključuju postavljanje ciljeva, samonadgledanje i samoučenje.
- **Veće učenika:** je grupa učenika koju su izabrali njihovi vršnjaci da se bave pitanjima koja ih se tiču.
- **Kriterijumi uspeha:** predstavlja spisak karakteristika koje nastavnik želi da deca uključe u svoj rad tokom časa.

Prosvetni radnici treba da budu prvaci svakog učenika koji uđe na vrata škole

Carol Ann Tomlinson

Tomlinson, C. A. (2014) *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*, 2nd Edition,

Zašto učenici ne
bi trebalo da
ponavljaju godinu

Dokazi istraživanja pokazuju da:

1. Negativni efekti ..(ponavljanje godine)...su dosledno identifikovani u poslednjih pedeset godina u Evropi u Severnoj Americi.
2. U većini slučajeva ponavljanje godine šteti mogućnostima učenika

Education Endowment Foundation (N.D.) Repeating a Year

Available from:

<https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit/repeating-a-year> (Accessed on 5 November 2021)

Dokazi istraživanja pokazuju da:

3. Veća je verovatnoća da će studenti koji su ponavili godinu napustiti školu pre diplomiranja.
4. Ponavljanje godine takođe će verovatno izazvati veće negativne efekte kada se primenjuje u prvim godinama osnovne škole, za učenike iz etničkih manjina ili za učenike koji su relativno mladi u svojoj starosnoj grupi.

Education Endowment Foundation (N.D.) Repeating a Year

Available from:

<https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit/repeating-a-year> (Accessed on 5 November 2021)

Diskusije o ponavljanju godine

Radite u parovima i diskutujte o ovom pitanju

Postoje brojni dokazi da je u većini slučajeva ponavljanje godine štetno za perspektivu učenika.

Zašto neki obrazovni sistemi i dalje traže od učenika da ponavljaju godinu?

Koje strategije nastavnici mogu da koriste kako bi sprečili učenike da ponavljaju godinu?

Problem sa diferenciranjem učenja
grupisanjem učenika po specifičnim
predmetima (setting) ili po
odeljenjima za sve predmete
(streaming)

Šta je grupisanje učenika prema predmetima (setting)?

Grupisanje učenika prema predmetima (setting) obično uključuje grupisanje učenika u grupi date godine u odeljenja za određene predmete, kao što su matematika i engleski, ali ne u celom nastavnom planu i programu.

Šta je grupisanje učenika po odeljenjima (streaming)?

Grupisanje učenika u odeljenja (streaming) uključuje grupisanje učenika u odeljenja za sve ili većinu njihovih časova, tako da je učenik u istoj grupi bez obzira na predmet koji se predaje.

Dokazi protiv grupisanja učenika prema predmetima (setting) i grupisanja u odeljenjima (streaming)?

Dokazi istraživanja pokazuju da:

U proseku, učenici koji prolaze kroz grupe iz određenih predmeta (setting) ili grupe po odeljenjima (streaming) manje napreduju od učenika koji uče u odeljenjima sa mešovitim uspehom...

Uopšteno govoreći, čini se da grupisanje po predmetima ili odeljenjima nije efikasan način da se podigne uspeh većine učenika...

Nekoliko studija je zaključilo da grupisanje učenika na osnovu uspeha može imati dugoročne negativne efekte na stavove i angažovanje učenika sa slabim uspehom, obeshrabrujući uverenje da se njihov uspeh može poboljšati trudom...

Education Endowment Foundation (N.D.) Setting or Streaming Education Endowment Foundation

Available from

<https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/teaching-learning-toolkit/setting-and-streaming>
(accessed on 5 November 2021).

Diskusija o grupisanju ili podeli učenika

Radite u parovima i diskutujte o ovim pitanjima

1. Da li ste ikada diferencirali jedinice učenja tako što ste učenike u odeljenju podelili u 3 grupe postignuća koje uvek rade različite nivoe rada. Grupa sa nižim, srednjim i visokim uspehom?

Kako su učenici reagovali na ovo grupisanje?

2. Zašto mislite da je loša stručna praksa da svi učenici u odeljenju rade potpuno isti materijal istim tempom?
3. Šta mislite, šta znači diferencijacija po sadržaju, proizvodu, procesui okruženjem za učenje?

Šta je
diferenciranje?

Šta je diferenciranje?

Diferenciranje znači prilagođavanje nastave kako bi se zadovoljile potrebe pojedinca. Bez obzira na to da li nastavnici diferenciraju sadržaj, proces, proizvode ili okruženje za učenje, korišćenje kontinuiranog ocenjivanja i fleksibilnog grupisanja učenika čini ovaj pristup nastavi uspešnim.

Tomlinson, C. A. (2014) *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*, 2nd Edition,

Vrste diferenciranja

Šta je diferenciranje?

1. **Sadržaj** – šta učenik treba da nauči ili kako će učenik pristupiti informacijama.
2. **Proces** – aktivnosti u koje se učenik uključuje u cilju razumevanja ili usvajanja sadržaja.
3. **Proizvod** – kulminirajući projekti koji zahtevaju od učenika da ponovi, primeni i proširi ono što je naučio u jedinici.
4. **Okruženje za učenje** – način rada i osećaja u učionici.

Tomlinson, C. A. (2014) *The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners*, 2nd Edition,

Diferenciranje po sadržaju

Aktivnosti diferenciranja po sadržaju

Slojeviti sadržaji

Nastavnik se stara da sadržaj ima različite nivoe težine.

Primer:

1. Korišćenje materijala za čitanje na različitim nivoima.
2. Različiti nivoi matematičkih vežbi.

Upotreba prelomnih pitanja ili drugih dijagnostičkih formativnih alata za ocenjivanje je važan element diferenciranja prema slojevitom sadržaju.

Idealan način bi bio da učenici shvate na kom nivou rade i izaberu sadržaj koji im najviše odgovara.

Prelomna pitanja

Prelomno pitanje je alat koji pomaže nastavnicima i učenicima da znaju šta učenik treba sledeće da uradi.

Nastavnik može koristiti pitanja kako bi proverio šta su učenici razumeli pre nego što nastavi sa nastavom.

Ovo nazivamo „prelomnom tačkom“ na času jer u zavisnosti od odgovora učenika predavanje može krenuti u različitim pravcima.

Kako funkcionišu prelomna pitanja?

1. Prelomna pitanja biti pitanja sa višestrukim izborom, ali po svojoj prirodi mogu biti i otvorena.
2. Svrha pitanja je da se otkrije šta je učenik razumeo.
3. Svaki učenik mora odgovoriti na pitanje u roku od dva minuta.
4. Nastavnik treba da bude u mogućnosti da prikupi i protumači odgovore svih učenika za manje od 1 minuta.
5. U ovom trenutku, odgovori učenika pružaju nastavniku dragocene dokaze o tome šta njihovi učenici znaju, ne znaju i šta treba da urade sledeće.

Kako funkcionišu prelomna pitanja?

1. Čas se nastavlja kako je planirano jer su svi učenici razumeli koncept.
2. Učitelj identifikuje one kojima je potrebna dodatna podrška. Ovo bi trebalo uraditi odmah.
3. Nastavnik se bavi nekim pogrešnim shvatanjima koja su nastala kao rezultat pitanja sa višestrukim odgovorima.
4. Nastavnik može nekim grupama učenika dati dodatne aktivnosti dok podučava koncept ostalim učenicima.
5. Nastavnik može izabrati učenike koji su razumeli koncept da podučavaju učenike koji nisu razumeli. (Dokazi istraživanja pokazuju da vršnjačko podučavanje može biti efikasno u diferenciranju učenja i podizanju postignuća učenika)

Bromley M (2017) Teaching practice

<https://www.sec-ed.co.uk/best-practice/teaching-practice-hinge-questions> (last accessed 26 May 2022)

Kako funkcionišu prelomna pitanja?

Prelomna pitanja ne mogu se postaviti na tradicionalan način... tj. dizanjem ruke...

Svi učenici moraju da učestvuju i svi moraju istovremeno da pokažu odgovor nastavniku.

Učenici mogu koristiti:

- ABCD kartice za pitanja sa višestrukim izborom. na primer, pomerite slovo A nagore ako mislite da je odgovor ....
- Kartice različitih boja za pitanja sa višestrukim izborom.
- Različiti signali rukama koji ukazuju na odgovor, npr. ruke gore = da, odmahivanje glavom = ne, mahanje rukom = nisam siguran.
- Mini table za pisanje odgovora i pokazivanje nastavniku.

Napišite velikim slovima na komadićima papira da pokažete nastavniku.

Nastavnik treba da bude u stanju da protumači odgovore učenika u roku od minut-dva i prilagodi nastavnu jedinicu na osnovu podataka.

Video sa prelomnim pitanjem

Aktivnosti diferenciranja prema sadržaju

Stilovi prezentacije

Nastavnici bi trebalo da prezentuju sadržaj koristeći niz stilova prezentacije.

- Prezentacije koje prikazuju nastavnici
- Različiti vrste multimedija.
- Model mešovitog razreda.

Diferenciranje prema sadržaju aktivnosti

Aktivnost zasnovana na zadatku

Rad u paru. Pogledajte ciljeve nastavne jedinice u nastavku. Kako biste je diferencirali po sadržaju?

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

5. nauka

Cilj časa: identifikovati muške i ženske reproduktivne organe.

Predlog odgovora

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

U cilju diferenciranja prema sadržaju nastavnik će pripremiti matematičke vežbe različitih nivoa

1. Vežba u kojoj se vežba množenje dvocifrenog broja jednocifrenim.
2. Vežba u kojoj se vežba množenje dvocifrenog broja sa dvcifrenim brojem
3. Vežba u kojoj se vežba množenje dvocifrenog broja sa trocifrenim brojem
4. Aktivnost rešavanja problema u kojoj se koristi množenje.

Ove vežbe se mogu sačuvati u sistemu upravljanja učenjem kojem učenici mogu pristupiti preko svojih uređaja. U kontekstu sa malim resursima, nastavnik može da napiše različite nivoe aktivnosti na tabli. Aktivnost rešavanja problema može se postaviti i na zidu učionice koji je prepun izazova.

Predlog odgovora

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

U cilju diferenciranja prema sadržaju nastavnik može da koristi tekstove sa različitim jezičkim nivoima.

Ako to nije moguće, nastavnik može postaviti pitanja koja zahtevaju različite nivoe razumevanja.

Nastavnik može da koristi internet resurse koji su pisani za različite nivoe znanja.

Nastavnik može koristiti video da objasni uzrok. Ili video i tekst.

Predlog odgovora

5. razred nauka

Cilj časa: Prepoznavanje muških i ženskih reproduktivnih organa.

Učitelj može da koristi kombinaciju slika i teksta.

Nastavnik može ponuditi različite tekstove sa različitim jezičkim nivoima koje učenici biraju za čitanje.

Diferenciranje po procesu

Aktivnosti diferenciranja po procesu

Vreme

Promenite vreme koje je učeniku potrebno da završi zadatak da biste pružili dodatnu podršku studentu koji ima problema ili da biste ohrabрили naprednog učenika da se detaljnije bavi temom.

Aktivnosti diferenciranja po procesu

Slojevite aktivnosti

Učenici rade na istom zadatku, ali se aktivnost diferencira prema:

1. Nivo podrške koju dobijaju
2. Pristupu pomagalima kao što su rečnici, kalkulatori, manipulatori
3. Pristupu digitalnim resursima koji podržavaju učenje, npr. obrada teksta, softver za čitanje naglas, korišćenje kamere za snimanje prezentacija itd.

Aktivnosti diferenciranja po procesu

Misli-upari-podeli/ okrenite se svom partneru

Nastavnik postavlja pitanje grupi, i svaki učenik ima minut ili dva da razmisli o pitanju. Zatim se okreću i razgovaraju sa učenikom koji sedi pored njih pre nego što to podele sa celim razredom.

Ova aktivnost može pomoći da se svi učenici u odeljenju uključe u učenju.

Aktivnosti diferenciranja po procesu

Vršnjačko podučavanje

Vršnjačko podučavanje uključuje niz pristupa u kojima učenici rade u parovima ili malim grupama kako bi pomogli jedni drugima u učenju, kao što su:

Fiksna uloga, podučavanje sa više veština u kojem učenik preuzima ulogu tutora i uparuje se sa jednim ili više drugih učenika, obično mlađih;

Recipročna uloga tutora, u kojoj učenici zamjenjuju uloge – jednom je tutor, a drugi put je učenik.

Učenici preuzimaju odgovornost za aspekte podučavanja i za ocenjivanje sopstvenog uspeha.

Aktivnosti diferenciranja po procesu

Metoda slagalice

Slagalice je strategija kooperativnog učenja koja omogućava svakom učeniku u grupi "kućaj" da se specijalizuje za jedan aspekt teme.

Učenici se sastaju sa učenicima iz drugih grupa kojima je dodeljena ista tema.

Kada savladaju temu, vraćaju se u svoju "kućnu" grupu i predaju materijal članovima svoje grupe.

Aktivnosti diferenciranja po procesu

učenje zasnovano na problemu

Učenici se angažuju u rešavanju problematične situacije.

Problem bi trebalo da bude deo njihovog sveta, da ga osećaju autentičnim

1. Identifikujte scenario sa problemom, obavestite učenike o njemu i pozabavite se željenom situacijom ili poboljšanjem.

Na primer: Razviti plan za rešavanje problema otpada u nacionalnim parkovima Kosova.

2. Učenici traže rešenje

3. Učenici iznose svoja rešenja

4. Razmišljanja i vrednovanje

Učenici upoređuju svoje rezultate sa ciljevima učenja. Rubrike za samoocenjivanje/ vršnjačkog ocenjivanje / nastavnika mogu biti od pomoći.

Aktivnosti diferenciranja po procesu

Aktivnosti samoocenjivanja

Učenici moraju sami da procene svaki ocenjen rad na kraju faze učenja.

Primer: test, esej, prezentacije itd.

Rubrike mogu pomoći učenicima da sami preciznije procene određene predmete.

Diferenciranja po procesu

Korišćenje grafičkih organizatora

Grafički organizator, koji se ponekad naziva veb ili koncept mapa, može biti dijagram, okvir ili grafika u kojoj učenici organizuju informacije. Koristeći grafičke organizatore, učenici mogu da:

- Prikupe važne informacije
- Organizuju informacije
- Lakše obrađuju informacije
- Vide odnose između ideja
- Lakše razumeju, pamte i primenjuju informacije

Diferenciranja po procesu aktivnosti

Aktivnost zasnovana na zadatku

Rad u parovima. Pogledajte ciljeve jedinice u nastavku. Kako biste ih diferencirali po procesu?

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

5. nauka

Cilj časa: identifikovati muške i ženske reproduktivne organe.

Predlog odgovora

4. razred matematikasa

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

Vršnjačko podučavanje Parovi mešovitih sposobnosti mogu pomoći u diferenciranju nekih.

Slojevite aktivnosti: Neki učenici mogu dobiti više podrške.

Vreme: Učenici mogu imati više vremena.

Izbor učenika: Učenici biraju koju aktivnost će obavljati.

Predlog odgovora

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

Slojevite aktivnosti: Neki učenici mogu dobiti više podrške. Korišćenje grafičkih organizatora: Učenici biraju kako će beležiti informacije.

Zajedničko istraživanje: Učenici rade zajedno na istraživanju informacija.

Metoda slagalice

Predlog odgovora

5. razre nauka

Cilj časa: Identifikacija muških i ženskih reproduktivnih organa.

Korišćenje grafičkih organizatora: Učenici biraju kako će beležiti informacije.

Zajedničko istraživanje: Učenici rade zajedno na istraživanju informacija.

Diferenciranje po proizvodu

Aktivnosti diferenciranja po proizvodu

Odabir proizvoda za učenike

Nastavnici daju učenicima izbor kako da predstave svoje učenje. Različiti proizvodi su pogodniji za određene predmete.

Evo liste mogućih proizvoda:

Video Poster Ueb-stranica Lažno suđenje Pismo uredniku Izložba Izveštaj o vestima Pismeni izveštaj	Lutkarska predstava mapa Demonstracija Foto esej Pozorišna predstava Projekat kreativnog pisanja	Brošura za putovanje pesma PoverPoint prezentacija Debate Dijagram Reklamna kampanja
---	--	---

Aktivnosti diferenciranja po proizvodu

Slojeviti proizvodi

Proizvodi se mogu podeliti na slojeve da bi se razlikovalo kako učenici pokazuju svoje učenje.

na primer:

1. Neki učenici mogu da predstave svoje učenje vizuelno ili usmeno umesto da rade pismeni zadatak.
2. Kao izazov, od učenika se može tražiti da primene svoje znanje stvarajući nešto

Učenik matematike koji razume pisane metode množenja može da kreira probleme sa rečima, za svoje drugove iz razreda, koji zahtevaju upotrebu pismenih metoda množenja.

Aktivnosti diferenciranja po proizvodu

Aktivnost zasnovana na zadatku

Radite u parovima. Pogledajte ciljeve jedinice u nastavku. Kako biste uradili diferenciranje po proizvodu?

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

5. razred nauka

Cilj časa: identifikovati muške i ženske reproduktivne organe.

Predlog odgovora

K5. razred nauka

Cilj časa: identifikovati muške i ženske reproduktivne organe.

Učenici iznose svoje nalaze koristeći proizvod po svom izboru. Na primer: dijagram sa komentarima, poster.

Predlog odgovora

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

Kao izazov, neki učenici mogu razviti kviz ili sami osmisliti probleme koji zahtevaju množenje da bi se rešili.

Predlog odgovora

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

Odabir proizvoda za učenike:

1. powerpoint prezentacije
2. Esej
3. Izveštaj o vestima

Diferenciranje
prema
okruženju za
učenje

Diferenciranje prema okruženju za učenje

Uređenje učionice

1. Uverite se da u učionici ima mesta za tihi rad i bez ometanja.
2. Uverite se da u učionici ima mesta gde učenici mogu da rade zajedno.

Diferenciranje prema okruženju za učenje

Rutina u učionici

Razvijanje rutina koje omogućavaju učenicima da zatraže pomoć kada su nastavnici zauzeti drugim učenicima i ne mogu im odmah pomoći.

- Prvo pitajte svog partnera.
- Dok čekate pomoć, pređite na sledeće pitanje.

Diferenciranje prema okruženju za učenje

Dodatne aktivnosti

Kreirajte dodatne aktivnosti na početku semestra kojima studenti mogu pristupiti kada završe svoj rad.

Na primer:

1. Izložba na zidu puna izazova koje učenici moraju da reše.
2. Dodatni nastavni listovi za učenike za vežbanje.
3. Mala biblioteka u učionici. (donacijama roditelja, bivših učenika)
4. Prostor u učionici sa računarima koji se mogu koristiti za diferenciranje učenja i primenu digitalnih veština. (Možda od donacija)

Diferenciranje prema okruženju za učenje

Aktivitet i bazuar në detyrë

Radite u parovima. Pogledajte ciljeve jedinice u nastavku. Kako biste diferencirali okruženje za učenje da biste podržali rezultate učenika?

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

5. razred nauka

Cilj časa: identifikovati muške i ženske reproduktivne organe.

Predlog odgovora

4. razred matematika

Cilj časa: Naučiti kako koristiti pisane metode za množenje dvocifrenih brojeva sa dvocifrenim brojevima.

Koristite izložbeni zid sa izazovima za učenike. Obezbedite radni prostor za neke učenike gde neće biti ometani.

Predlog odgovora

5. razred nauka

Cilj časa: identifikovati muške i ženske reproduktivne organe.

Organizujte učionicu tako da učenici mogu da rade sami, u paru ili u grupama. Uverite se da je čas usredsređen na učenike.

Predlog odgovora

9. razred istorija

Cilj časa: Objasniti uzrok Prvog svetskog rata.

Ponudite učenicima izbor o radnom prostoru koji preferiraju.

Izbor metode diferenciranja

Izbor metode diferenciranja

Pre planiranja časa nastavnik mora da odluči koja vrsta diferenciranja je najpogodnija za učenike.		
Kakav je kontekst?	Vrsta diferenciranja	radnja
Učenik nema dovoljno predznanja da pristupi zadatku.	Diferencirajte po slojevitom sadržaju.	Pobrinite se da učenik dobije rad koji predstavlja osnovu za zadatak, dok učenici koji imaju znanja rade na zadatku.
Učenik postiže visoke rezultate.	Diferencirajte po sadržaju i proizvodu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zadajte učenicima izazovnije sadržaje. 2. Zamolite učenika da proizvede sofisticiraniji proizvod. na primer, Ne samo da demonstrira znanje, već i da primeni znanje za stvaranje nečega.
Učenik ima poteškoća u radu sa drugima.	Diferencirajte po procesu	Omogućite učeniku da radi sam.

Rubrika

Šta je rubrika?

Rubrika je alat za ocenjivanje koji jasno ukazuje na kriterijume postignuća u svim komponentama bilo kog rada učenika, od pismenog preko usmenog do vizuelnog.

Može se koristiti za ocenjivanje zadataka, učešće u nastavi ili ukupne ocene

Postoje dve vrste rubrika: holističke i analitičke.

Holistička rubrika grupiše nekoliko različitih kriterijuma ocenjivanja i klasifikuje ih zajedno.

Analitička rubrika odvajava različite kriterijume za ocenjivanje i sveobuhvatno ih obrađuje.

Rubrics Useful Assessment tools University of Waterloo

http://askdata.rks-gov.net/PXWeb/pxweb/sq/askdata/askdata__07%20National%20and%20government%20accounts__National%20accounts__Annual%20national%20accounts/gdp09.px/table/tableViewLayout1/?rxid=ad787284-363a-44a5-bb3d-0f067afa36b7 [accessed 25 May 2022]

Šta je rubrika?

Rubrika je alatka za ocenjivanje koja opisuje nivoe postignuća u određenoj oblasti učinka, razumevanja ili ponašanja.

Rubrika se sastoji od četiri osnovna dela. U najjednostavnijem obliku, rubrika obuhvata:

Šta je rubrika?

1. **Opis zadatka.** Rezultat koji se ocenjuje ili uputstva koja su data učenicima za zadatak.
2. Osobine koje treba proceniti (redovi). Veštine, znanja i/ili ponašanja koja treba da se demonstriraju.
3. **Nivoi savladanja/stepen (kolone).** Fraze koje se koriste da opisuju nivo savladanja treba da budu sa taktom i jasne. Uobičajene fraze uključuju:
  1. Ne ispunjava, približno, ispunjava, prevazilazi.
  2. Uzorani, sposobni, marginalni, neprihvatljivi
  3. Napredni, srednje visoki, srednji, početni
  4. 1, 2, 3, 4

Rubrika Kooperativno učenje

4. razred

Kategorija	4	3	2	1
Doprinos grupi	Dosledno i aktivno pomaže svim članovima tima završavanju projekta	Radi na projektu grupe, s vremena na vreme, kada se to od njega traži. 3+puta	Radi na projektu grupe kada se od njega traži često. 5+ puta	Radi na projektu grupe samo kada se to od njega traži.
Rad i deljenje sa drugima	Sarađuje sa svim članovima grupe i rado prihvata ideje drugih.	Sarađuje sa većinom članova grupe i prihvata većinu ideja drugih.	Ne sarađuje sa većinom članova grupe i prihvata samo neke ideje drugih.	Ne sarađuje dobro sa svim članovima grupe i ne prihvata ideje drugih.
Fokusiranje na zadatak	Ostaje na dužnosti tokom čitavog projekta.	Ostaje na zadatku tokom većeg dela projekta.	Ostaje na dužnosti samo tokom dela projekta.	Ne ostaje na dužnosti tokom projekta.
Prezantimi	Aktivno učešće u predavljanju rezultata aktivnosti.	Učešće u predavljanju rezultata aktivnosti.	Slabo učešće u predavljanju rezultata aktivnosti.	Ne učestvuje u predavljanju rezultata aktivnosti.

Zašto nastavnici treba da koriste rubrike?

Rubrike pomažu nastavnicima da:

1. dosledno procenjuju zadatke od učenika do učenika
2. pružaju efikasne i kvalitetne povratne informacije koje pomažu učenicima da napreduju.

Using Rubrics Cornell University <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/assessment-evaluation/using-rubrics> (Last accessed on 25 May 2022)

Zašto nastavnici treba da koriste rubrike?

Rubrike pomažu nastavnicima da:

3. Razjasne očekivanja nastavnika od zadatka i komponenti zadatka koji se ocenjuje.
4. Vrednujte i poboljšajte njihove nastavne metode ocenjivanjem rezultata u rubrici

Using Rubrics Cornell University <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/assessment-evaluation/using-rubrics> (Last accessed on 25 May 2022)

Zašto nastavnici treba da koriste rubrike?

5. Rubrike pomažu nastavnicima da formativno procene sticanje veština kada učenici rade na projektima ili zadacima rešavanja problema.

Na primer: Ako grupa ne funkcioniše dobro zajedno, pozivanje na rubriku može usmeriti učenike na veštine saradnje.

Nastavnik može intervenisati, dodati i naučiti učenike ovim veštinama.

Zašto nastavnici treba da koriste rubrike?

Rubrike pomažu učenicima da:

1. Shvate očekivanja i komponente zadatka
2. Postaju samoregulirani učenici.
Postanu svesniji njihovog procesa učenja i napretka.

Using Rubrics Cornell University <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/assessment-evaluation/using-rubrics> (Last accessed on 25 May 2022)

Zašto nastavnici treba da koriste rubrike?

Rubrike pomažu učenicima da:

1. Poboljšaju svoj rad blagovremenim i detaljnim povratnim informacijama.
2. One pomažu učenicima da se usredsrede na veštine, kao i na sadržaj.

Using Rubrics Cornell University <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/assessment-evaluation/using-rubrics> (Last accessed on 25 May 2022)

Izrada rubrike

1. Korak: Odredite šta želite da procenite
2. korak: Identifikujte karakteristike koje treba proceniti (redovi).
  - Navedite veštine, znanja i/ili ponašanja koja ćete tražiti.
  - Ograničite karakteristike na one koje su najvažnije za evaluaciju.

Izrada rubrike

3. korak: Identifikujte i opišite nivoe ovladavanja/stepen (kolone).

- Opišite najbolje performanse koje možete očekivati koristeći ove karakteristike. To opisuje najvišu kategoriju.
- Opišite neprihvatljiv proizvod. To opisuje najnižu kategoriju.
- Izradite opise proizvoda srednjeg nivoa za kategorije srednjeg nivoa.

4. korak: Testirajte rubriku i primenite je na jednom zadatku.

Rubrika naučnog projekta

Fusha e vlerësimit	Napredni nivo 4	Napredni nivo 3	Napredni nivo2	Napredni nivo 1
Originalnost pitanja	Originalno istraživanje	Jedinstveni pogled na tradicionalni projekat	Ulepšava postojeću ideju	Bez originalnosti (konzervirani projekat)
Pitanje za testiranje	Postoji određena svrha/korist za društvo; blagovremeno i relevantno; pruža rešenja za stvarne probleme	Projekat ima namenu/korist za društvo	Svrha/korist je nejasna	Nema neke veze sa rešavanjem stvarnih problema
Hipoteza	U potpunosti razvijen sa „Mislim... zato što...“	Dovoljno razvijen	Delimično razvijen	Velike mane
Materijali	Kompletna lista sa detaljima o tome kako drugi mogu da repliciraju rezultate sa tačnim metričkim merenjima	kompletna lista	Liste e pjesshme ose nuk përdor njësi metrike	Nepotpuna lista; ne mogu da repliciraju projekat kako je napisan
Procedure/organizacija	Lak za praćenje sekvence naučnih metoda. Jezik je jasan i precizan.	Lak za praćenje sekvence naučnih metoda.. Neke jezičke greške.	Donekle teško pratiti zbog grešaka u redosledu naučnog metoda.	Teško je pratiti; nema sekvenci u naučnom metodi.
Istraživački dokazi/veličina uzorka	Eksperiment je izveden više od 2 puta ili ako su korišćeni podaci ankete, podaci su prikupljeni od 50+ ljudi.	Eksperiment je sproveden 2 puta ili ako su korišćeni podaci ankete, podaci su prikupljeni od 30-49 ljudi	Eksperiment je sproveden 1 put ili ako su korišćeni podaci ankete, podaci su prikupljeni od 10-29 ljudi	Eksperiment nije u potpunosti sproveden ili ako su korišćeni podaci ankete, podaci su prikupljeni od manje od 10 ljudi
Analiza	Podaci su jasno predstavljeni i direktno povezani sa hipotezom/pitanjem	Podaci su prikazani na razuman način i pokazuju dobru vezu sa hipotezom/pitanjem	Podaci su predstavljeni minimalno i pokazuju neku vezu sa hipotezom/pitanjem	Podaci su predstavljeni i ne pokazuju nikakvu vezu sa hipotezom/pitanjem
Procena/zaključci	Iz prikupljenih podataka izvodi se logičan zaključak koji odgovara na hipotezu/pitanje i/ili postavlja novu hipotezu/pitanje. Ima primenu u stvarnom životu.	Iz prikupljenih podataka izvučen je logičan zaključak.	Iz prikupljenih podataka izvučen je razuman zaključak.	izvedeni zaključak nije u korelaciji sa prikupljenim podacima
Tabela ekspozicije; fizička i/ili vizuelna prezentacija	Ispunjava sve kriterijume profesionalnog nivoa; pored toga ukazuje na posebnu upotrebu odgovarajuće tehnologije ili posebne umetničke talente.	Projekat je vizuelno privlačan (imenovan, organizovan, blizak, šaren, koncizan, lako vidljiv sa distance i sadrži važne informacije i prateće detalje).	Projekat je vizuelno privlačan, ali mu nedostaje doslednost u najmanje jednoj od gore navedenih oblasti na profesionalnom nivou.	Projekat je kompletiran, ali mu nedostaje doslednost u nekim od navedenih oblasti profesionalnog nivoa.

Aktivnost ocenjivanja rubrike učenja zasnovanog na zadatku

Rad u parovima.

Analizirajte plan lekcije na donjem slajdu/brošuri.

Osmislite rubriku nastavne jedinice koju učenici, vršnjaci i nastavnici mogu koristiti za procenu kvaliteta rada.

Ocenite rad koristeći 1-5, ali napravite jasne i transparentne razlike između svake ocene.

Razmislite o veštinama i sadržaju.

1	2	3	4	5

Nastavni plan i program: Geografija, 5 – 8 razred (nastavni plan i program prilagoditi uzrastu učenika)

<p>Ciljevi učenja</p>	<p>Moguće aktivnosti nastave i učenja Aktivnosti treba prilagoditi na osnovu formativnog ocenjivanja nastavnih jedinica. Nastavnici moraju da odgovore na formativne podatke o ocenjivanju i da prilagode svoje časove tako da zadovolje potrebe učenika.</p>	<p>Kriterijumi uspeha (Kako učenici mogu znati šta su postigli?... rubrike, itd.)</p>	<p>Mogućnosti za ocenjivanje/povratne informacije (samoocenjivanje učenika/ocenjivanje drugova/usmene povratne informacije nastavnika po potrebi)</p>
<p>Učenici će razumeti zašto se različite karakteristike reka javljaju na različitim nivoima reke.</p>	<p>Početak časa (aktivnost zagrevanja – ne samo domaći zadatak) Napišite što više imena reka u roku od 2 minuta. Koja reka na vašoj listi teče kroz najviše država? Aktivnost (Razne aktivnosti koje vode učenici i nastavnici) U grupama od po četvoro istražuju odlike rečnog sistema. Zatim dizajnirajte i kreirajte 3D model Napišite i održite prezentaciju o rekama koristeći 3D model za ilustraciju prezentacije. Diferencijacija po sadržaju, procesu, proizvodu i okruženju za učenje Diferencijacija po proizvodu. Dodatni izazovi za učenike. Napravite 3D prezentaciju reke Dunav ili reke Amazon na osnovu vašeg prethodnog znanja (ne smete koristiti Atlas!). Kontrolisanje učenja (pitanja za formativno ocenjivanje (prelomna pitanja)? ..formativne strategije ocenjivanja) Da li su kanali serpentinasti ili stvaraju jezera? Zašto nema delte u gornjem toku reke?</p>	<p>Učenici će moći da identifikuju nazive karakteristika gornjeg, srednjeg i donjeg toka reke.</p> <p>Učenici će moći da objasne zašto se različite karakteristike javljaju na različitim nivoima reke.</p>	<p>Učenici vrednuju odgovore jedni drugih na pitanja u udžbeniku.</p> <p>Učenici samostalno procenjuju svoj 3D model i prezentaciju koristeći rubriku.</p>

Primeri loše pedagoške prakse

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnici ne planiraju nastavne jedinice.

Rešenje

Nastavni planovi ne moraju da budu detaljni, ali treba da sadrže:

- Jasan cilj učenja i kriterijume uspeha.
- Raznovrsnost pedagoških strategija (tokom vremena).
- Strategije formativnog ocenjivanja kratkog ciklusa. (npr. prelomna pitanja, dijagnostičke procene pomoću mini table)
- Diferencijacija prema sadržaju, procesu, proizvodu i/ili okruženju za učenje.
- Izazov. Nastavnici treba da pokušaju da planiraju izazov za učenike na svakom času.

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnici ne reaguju na ono što se dešava u učionici.

Nastavnici predaju prezentacije bez upotrebe strategija formativnog ocenjivanja kratkog ciklusa. To dovodi do toga da nastavnici prezentuju sadržaj koji nije prezentovan na odgovarajućem nivou za učenike.

Rešenje

Planirajte prelomna pitanja i druge strategije respozivne nastave na času.

Na taj način, nastavna jedinica se može prilagoditi u realnom vremenu kako bi bolje zadovoljila individualne potrebe učenika.

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Celo odeljenje razvija aktivnost gde je nivo težine isti za svakog učenika.

Rešenje

Loši udžbenici otežavaju ovo nastavnicima. Međutim, nastavnici mogu uključiti izazove na različite načine.

Tutorisanje drugova iz razreda podržava učenike, ali i predstavlja izazov tutoru u učionici jer zahteva prisećanje i aktivnu obradu znanja.

Nastavnici mogu da naprave zid izazova u učionici. Izazove koje mogu stvarati učenici ako je sadržaj nastavne jedinice veoma lak.

Učenicima se može dati izbor zasnovanih aktivnosti.

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnici beleže formativne podatke o ocenjivanju, ali ne reaguju na podatke i kao rezultat prilagođavaju nastavnu jedinicu.

Rešenje

Odgovorite razredu.

1. Ako se odeljenje ne angažuje, koristite strategiju aktivnog učenja da biste ih angažovali. (Misli - upari je strategija koju mnogi nastavnici nedovoljno koriste.)
2. Ako je nastavna jedinica previše laka, prilagodite je.
3. Ako je jedinica za učenje preteška, prilagodite je.
4. Uverite se da postoje aktivnosti u učionici da izazovete učenike ili da im po potrebi pružite podršku .

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnici koji postavljaju pitanja samo trojici ili četiri učenika u odeljenju koji dižu ruke.

Rešenje

1. Redovno koristite strategije aktivnog učenja misli upari. Dajte svim učenicima priliku da odgovore na pitanja pre nego što javno identifikujete učenika.
2. Koristite prelomna pitanja ili strategiju responzivne nastave za ceo razred kako biste procenili znanje celog razreda i kako biste pružili priliku svim učenicima da odgovore na pitanja.

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnici koji daju ocene učenicima bez pismene ili usmene povratne informacije o tome šta su dobro uradili i šta treba poboljšati.

Ocenjivanje učenika na osnovu mišljenja nastavnika umesto na jasnim kriterijumima uspeha.

Etiketiranje učenika na ovaj način može da bude ponižavajuće i ne pomaže im da identifikuju oblasti u kojima koje treba da se poboljšaju.

Rešenje

Nikada nemojte davati ocene učenicima bez povratnih informacija. ■

1. Odvojite vreme tokom časa da pružite usmene i pismene povratne informacije. Usmene i pismene povratne informacije treba da identifikuju oblasti u kojima učenici treba da se poboljšaju i koji su sledeći koraci na njihovom putu učenja.
2. Koristite rubrike kako biste ocenjivanje učinili transparentnijim između učenika i nastavnika.
3. Zamolite učenike da prvo sami ocene sve važne radove. Zatim zamolite učenike da ocene radove jedni drugih. Zatim procenite njihov rad kao nastavnik.

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnik pokazuje video ili film razredu ne koristeći strategiju aktivnog učenja ili formativno ocenjivanje kratkog ciklusa

Gledanje video zapisa je pasivna aktivnost.

Rešenje

1. Zamolite učenike da vode beleške koje će zatim uporediti sa beleškama svog partnera.
2. Vođenje beleški slagalicom: Zamolite učenike da vode beleške o različitim delovima videa. Zatim se učenici okupljaju u grupe kako bi zapisali beleške o video snimku u celini.
3. Pauzirajte video kako bi učenici mogli prvo da slušaju bez gledanja u slike. Zatim puštajte video kako bi mogli da vide sa slikom.
4. Pauzirajte video da biste postavili pitanja, ali nemojte postavljati pitanja samo jednom ili dva učenika.
  1. Koristite strategiju misli upari da biste uključili ceo razred.
  2. Postavite prelomna pitanja celom razredu kako biste proverili da li su razumeli

Primeri loše pedagoške prakse na Kosovu

Nastavnik traži od učenika da istraže neku temu koristeći Internet bez ikakvog uputstva ili pripreme.

- Ovako se gubi vreme na času.
- Učenici pristupaju veb stranici koja nije dostupna zbog jezičkih barijera.
- Ovo je pasivna aktivnost.

Rešenje

1. Nastavnik treba da istraži odgovarajuće veb stranice i da ih podeli sa učenicima.
2. Istraživačka aktivnost mora imati jasan cilj i jasne kriterijume uspeha.
3. Nastavnik povremeno treba da prekida istraživačku aktivnost kako bi podstakao učenike da razmisle o učenju i kako bi formativno ocenio napredak učenika.
4. Nastavnik može podeliti čas prema strategijama aktivnog učenja, kao npr misli- upari.
5. U različitim intervalima nastavnik može zamoliti učenike da razmišljaju o njihovom radu.

Prevazilaženje
prepreka u školi
sa nedostatkom
resursa

Karakteristike šole sa nedovoljno resursa

Karakteristike šole sa nedovoljno resursa

1. Nema pristupa kvalitetnim tekstovima
2. Loši radni uslovi
  1. na primer, nema naučnih laboratorija.
3. Postoji nedostatak praktičnih resursa.
  1. na primer, nema 3D modela, manipulativne materijale za časove matematike
4. Nedostatak digitalnih resursa. Nedostatak kompjutera, projektorja, loša internet veza.
5. Nedostatak osoblja

Prepreke škole sa nedostatkom resursa

Dobri nastavnici se ne oslanjaju na udžbenike da isporuče nastavni plan i program.

Međutim, ako je glavni udžbenik lošeg kvaliteta, to predstavlja izuzetan izazov svakom nastavniku.

Moguća rešenja

Udžbenici lošeg kvaliteta

Korišćenje Internet resursa i softvera za prevođenje nastavnicima može omogućiti pristup mnogim kvalitetnim resursima.

Visokokvalitetni resursi se mogu otpremiti u sistem za upravljanje učenjem (npr. Google učionica).

Ako digitalni uređaji nisu dozvoljeni u školi, preuzetim resursima se može pristupiti kod kuće kako bi se obezbedio sadržaj visokog kvaliteta.

Nastavnici bi onda mogli da iskoriste vreme na času kako bi se pozabavili pogrešnim shvatanjima i olakšali aktivnosti koje su više fokusirane na učenike.

Prepreke škole sa nedostatkom resursa

Nedostatak digitalnih resursa u školi

Učenici nemaju pristup računarima u školi.

Moguća rešenja

Nedostatak digitalnih resursa u školi

1. Ako je moguće, zamolite učenike da donesu svoje uređaje.

Ukoliko učenici nemaju laptop računare, za pristup materijalima u sistemu upravljanja učenjem mogu se koristiti mobilni telefoni.

- Ovo zahteva jasna školska pravila i efikasno upravljanje učionicom kako bi se izbeglo ometanje učenja.
- I ovo zahteva pažljivo planiranje kako se manje privilegovana deca ne bi isključila.

Moguća rešenja

Nedostatak digitalnih resursa u školi

2. Koristite pristup kombinovane učionice.

Koristite sistem za upravljanje učenjem (npr. google učionica) da postavite sadržaj nastavne jedinice. Učenici pristupaju sadržaju kod kuće kao domći zadatak. Zatim se lekcija koristi za primenu sadržaja ili rešavanje pogrešnih shvatanja.

Ako digitalni uređaji nisu dozvoljeni u školi, resursima postavljenim u sistem za upravljanje učenjem može se pristupiti kod kuće kako bi se obezbedili različiti resursi.

Prepreke škole sa nedostatkom resursa

Ograničen pristup štampačima i fotokopir mašinama za kopiranje novih resursa.

Moguća rešenja

Ograničen pristup štampačima i fotokopir mašinama za kopiranje novih resursa.

1. Ponesite svoj uređaj u školu/i ili kombinovani razred

MNastavnici postavljaju različite resurse u sistemu upravljanja nastavom i učenjem. Učenici mogu pristupiti resursima preko mobilnog telefona ili računara koji su doneli u školu.

Ako digitalni uređaji nisu dozvoljeni u školi, diferenciranim resursima se može pristupiti kod kuće.

Moguća rešenja

Ograničen pristup štampačima i fotokopir mašinama za kopiranje novih resursa.

Školske table i zidovi se mogu koristiti za prikazivanje diferenciranih aktivnosti.

Na primer:

- Udžbenik može imati glavnu aktivnost.
- Tabla može da sadrži lakše aktivnosti za učenike kojima je potrebna podrška.
- Jedan zid učionice može da sadrži izazove za nedelju dana koje učenici mogu da reše kada završe glavne aktivnosti.

Prepreke škole sa nedostatkom resursa

Nedostatak praktičnih resursa.

- Učionice nemaju male bele table za formativno ocenjivanje.
- Učenici nemaju pristup manipulatorima koji bi im pomogli u učenju matematike.
- Kabineti prirodnih nauka nemaju 3D modele

Moguća rešenja

Iskoristite vreme za lekciju da biste kreirali resurse.

- Učenicima se može dati aktivnost zasnovana na projektu na početku godine kako bi stvorili resurse za sebe ili druge starosne grupe.
- Bele mini table su jeftine i mogu se kupiti, ali se mogu napraviti i korišćenjem recikliranih materijala. t
- Nastavnici umetnosti i dizajna mogu da pomognu u stvaranju resursa za druge oblasti nastavnog plana i programa.

Aktivnost citata učenika

Diskusija u parovima

Rad u paru.

Pročitajte/slušajte citate učenika na Kosovu 2022.

Na koje se vrste loše pedagoške prakse odnose ovi citati?

Citati kosovskih učenika 2022. god.

Alea 8

Matematika je stvarno laka

Klea 8

Matematika mi se čini laka. Nastavnik matematike mi daje mnogo zadataka... ne teških zadataka

Valeria 9

Engleski i matematika su laki

Velya 10

Volela bih da radim naprednije stvari

Citati kosovskih učenika 2022. god.

Isa 10

Učenici bi trebalo da više slušaju

Sara 9

Učenici moraju da slušaju, uče i čute.

Nerona 8

volela bih da svaki učenik uči. Moraju da slušaju i uče. Ne samo da bude prisutan.

Erjon 17

Nikada ne radimo praktičn e eksperimente u hemiji ili biologiji

Genci 11

Voleo bih da imam bolje obrazovanje

Predloženi odgovor

Učenici često kažu da im je lako. To nije pozitivan komentar. To znači da u školi nemaju mnogo izazova.

To je verovatno zato što njihovi nastavnici ne koriste strategije formativnog ocenjivanja kratkog ciklusa u učionici ili ne diferenciraju svoje podučavanje prema sadržaju, procesu, proizvodu ili okruženju za učenje i podučavanje. Njihovi nastavnici ne planiraju, ne stvaraju izazove na svojim časovima.

Čini se da mnogi učenici misle da mogu naučiti samo slušajući nastavnika. Ovo sugerše da oni često ne doživljavaju aktivne ili saradničke aktivnosti učenja.

Citati takođe sugeršu da nisu naučili samoregulisane strategije učenja.

Najbolja
praksa
responzivne
nastave

Najbolja praksa diferenciranog učenja

Učenici sami procenjuju sav svoj rad na osnovu jasnih kriterijuma.

Svaki test na početku ocenjuje učenik.

Važan rad je:

- Samoocenjen
- Ocenjen od strane drugova iz razreda
- Ocenjen od strane nastavnika

Najbolja praksa diferenciranog učenja

Učenicima se daje smislen izbor o tome šta uče i kako uče.

Pojedinačno, u parovima, u grupama.

Neki učenici ne rade dobro saradujući i možda bi radije radili sami.

Diferenciranje po procesu

B U V c ` ^ U ' d f U _ g U ' c ' X] Z Y f Y b W f U b c a ' .
i å Y b ↑

Studenti redovno rade kolaborativno istraživanje i vežbe rešavanja problema na osnovu jasnih kriterijuma uspeha.

Nastavnik se često poziva na ove kriterijume uspeha da bi obezbedio fokus na cilj učenja.

Diferenciranje po procesu

Nalazi istraživanja mogu se predstaviti na različite načine

Diferenciranje po proizvodu

Najbolja praksa o diferenciranom učenju

Učenicima se pruža mogućnost da snime i predstave svoje učenje na različite načine. Učenici pomažu jedni drugima u istraživanju iste teme, ali svoje nalaze predstavljaju na različite načine.

Diferenciranje po procesu

Neophodno je razvijati veštine pismenosti u svim predmetima, ali učenje se može predstaviti na različite načine.

Diskusija o najboljoj praksi

Diskusija u parovima

Radite sa svojim partnerom. Pročitajte dva pisma učenika sa Kosova.

Na koje primere najbolje prakse se pozivaju studenti?

Povratne informacije

Ovo pismo govori o ovom novom metodi učenja. U stvari, ide jako dobro, i mi se zabavljamo, na svakom času engleskog radimo novu metodu.

Trudimo se da damo sve od sebe u učenju i to nam ide odlično, na kraju svakog časa engleskog jezika, nastavnik nas pita da li smo razumeli lekciju i ako jesmo dižemo ruke.

Zaista želimo da ovaj metod funkcioniše i u drugim predmetima!

Elda Zejnullahu
VI razred

predmet engleski jezik.

Iskreno, predmet engleskog jezika je najbolji. Volela bih da nas i u ostalim predmetima podučavaju onako kako radi naš nastavnik engleskog. Svaka rečenica se prevodi i to nam mnogo pomaže. Veoma mi je važno da vidim prevod reči koje su mi teške, pa uz pomoć nastavnika znam stvari koje ranije nisam znala.

Ovo pomaže i drugim učenicima kojima je teško da nauče engleski, ali sada kako vreme prolazi i oni napreduju. Naš nastavnik takođe pokazuje ciljeve časa i uvek je lakše znati šta ćemo naučiti i raditi.

Jedna stvar koja mi se zaista sviđa u vezi sa mojim časovima engleskog je to što imamo mnogo aktivnosti i sve su u vezi sa engleskim jezikom časovima engleskog, i zapravo je veoma zabavno i zaista me motiviše da nastavim i sve više i višeučim.

Anita Rexhepi
Razred 7/2 "Skender
Emerllahu"

Digitalno učenje

Ideje za digitalno učenje za diferenciranje

Internet istraživanja: Korišćenje onlajn istraživanja i onlajn prevodenja daje učenicima pristup velikoj bazi podataka.

Istraživačke aktivnosti u školama zahtevaju sigurnosne filtere.

Nastavnici bi trebalo da sa učenicima dele veb stranice prilagođene uzrastu umesto da dozvoljavaju potpuno otvorene pretrage.

Nastavnici mogu da razlikuju sadržaj tako što će obezbediti veze ka veb lokacijama sa različitim nivoima složenosti jezika.

Ideje za digitalno učenje za diferenciranje

Softver za obradu teksta: Učenici mogu da prezentuju pisani rad koristeći programe za obradu teksta. Učenici mogu da rade zajedno na dokumentima i prezentacijama koristeći alatke zasnovane na oblaku.

Diferenciranje po procesu

Važno je da nastavnici shvate da se proces pisanja pomoću softvera za tekst veoma razlikuje od pisanja rukom.

Alati za obradu teksta omogućavaju lako preuređivanje i ispravljanje rečenica i pasusa.

Ručni rad zahteva naprednije planiranje i organizacione veštine da bi se postigao isti kvalitet.

Ideje za digitalno učenje za diferenciranje

Digitalna prezentacija učenja: Učenici koriste brojne digitalne alate da predstavljaju svoje učenje. Ishod učenja može biti video, prezentacija, veb stranica itd.

Rubrika koju je kreirao nastavnik pomaže učenicima da se usredsrede na sadržaj kao i na veštine potrebne za završetak zadatka.

Učenici često brzo uče da koriste alate za digitalnu prezentaciju bez intervencije nastavnika. Nastavnici ne treba da se plaše upotrebe digitalnih alata jer nisu digitalni stručnjaci.

Diferenciranje po proizvodu

Ideje za digitalno učenje za diferenciranje

Model kombinovane učionice: Informacije su predstavljene digitalno. Učenici gledaju onlajn video zapise/prezentacije sadržaja jedinice na digitalnim uređajima. Dok učenici odgovaraju na pitanja ili završavaju svoj rad, nastavnik se ponaša kao fasilitator.

Diferenciranje prema sadržaju, procesu i okruženju za učenje.

Ideje za digitalno učenje za diferenciranje

Sistem upravljanja učenjemodel: Nastavnici postavljaju resurse sa različitim nivoima težine u sistem upravljanja učenjem (npr. Google učionica, Canvas, itd.) Učenici biraju aktivnost koja odražava njihov nivo. Naknadno pitanje može im pomoći da odluče koji je izvor najprikladniji.

Diferenciranje prema sadržaju, procesu i okruženju za učenje.

Udžbenici

Aktivnost u vezi sa školskim udžbenicima

Razmena u grupi

Radite u parovima ili grupama.

Analizirajte udžbenik koji najčešće koristite. Da li to podstiče responzivnu nastavu?

na primer:

1. Da li to uključuje strategije misli - upari/okreni se partneru?
2. Da li sadrži prethodno ocenjivanje pre nego što počnu procene predmeta?
3. Da li udžbenik sadrži ocenjivanje nakon teme koje se može koristiti u svrhu formativnog ocenjivanja?
4. Da li udžbenik ima neke primere rubrika koje nastavnici mogu da koriste?
5. Da li u udžbeniku postoje aktivnosti samoocenjivanja za učenike?

*Ne mora da sadrži sve ovo.

Na koji način biste unapredili udžbenik?

Kako biste ga prilagodili tako da uključi strategije responzivne nastave koje odgovaraju?

Definicija visokokvalitetne nastave i učenja

Definicija visokokvalitetne nastave i učenja

Aktivnost zasnovana na zadatku

Pogledajte definiciju visokokvalitetne nastave i učenja na sledećem slajdu.

Radite u parovima ili grupama

Razgovarajte o definiciji i napišite novu definiciju visokokvalitetne nastave i učenja sa responzivnom nastavom u osnovi.

Definicija visokokvalitetne nastave i učenja

Održava dosledan fokus na opšti cilj nastavnog plana i programa.	Postavlja zadatke i bira resurse koji se zasnivaju na prethodnom znanju i iskustvu.	Redovno jača međupredmetne odgovornosti, uključujući pismenost, matematiku i digitalnu kompetenciju, i pruža mogućnosti za njihovo praktikovanje.	Podstiče decu i mlade da preuzmu veću odgovornost za sopstveno učenje.
Podstiče decu i mlade da preuzmu veću odgovornost za sopstveno učenje.	Podstiče saradnju	Stvara autentične kontekste za učenje	Znači primenjuje ocenjivanja na principe učenja.
Kreće se unutar i između domena učenja i iskustva.	Kreće se unutar i između domena učenja i iskustva.	Izaziva sve učenike ohrabrujući ih da prepoznaju važnost kontinuiranog napora u ispunjavanju očekivanja koja su visoka, ali za njih dostižna.	Znači primenu mešovitih pristupa uključujući i one koji promovišu rešavanje problema, kreativno i kritičko mišljenje.

Aktivnost u vezi sa samo studiranjem škole.

Zamislite da će vaša škola proći inspekciju i da morate da napišete samostalnu studiju.

Pogledajte standard 3 u nastavku i odgovorite na pitanja o vašoj školi. Odlučite kako ćete pružiti dokaze za svoje mišljenje.

Standard 3 Zadovoljavanje individualnih potreba učenika

Koliko dobro nastavnici omogućavaju svim učenicima da uspešno uče?

Koliko dobro su jedinice za učenje diferencirane da bi zadovoljile individualne potrebe učenika?

Na koji način su učenici uključeni u nastavi?

Da li se učenici podstiču da razmisle o tome kako uče pored rezultata učenja?

Predlog odgovora

Školski inspektori će prikupljati dokaze od:

- Dokumentacije planiranja.
- Posmatranja nastave
- Razgovora sa učenicima, osobljem i roditeljima.
- Upitnika osoblja, roditelja i učenika
- Podataka o proceni

Dokazi moraju upućivati na iste zaključke.

Reflektimi

Koje su najvažnije stvari koje ste danas naučili?

Da li ste ispunili tri kriterijuma uspeha ili vam je potrebno više vremena da upijete informacije?

Kriterijumi uspeha

Učesnici radionice će opisati kako primenjuju efektivnu responzivnu nastavu (formativnu procenu kratkog ciklusa) u učionicama.

Učesnici radionice će navesti strategije učenja koje se prilagođavaju i koje omogućavaju nastavnicima da zadovolje individualne potrebe učenika.

Učesnici radionice će biti u stanju da planiraju strategije responzivne nastave na svojim časovima

---

Hvala!

